

זרקור ההצעה להגדלת תקציב המדינה לשנת 2024

בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" - מבט על

במסגרת אישור תקציב המדינה בכנסת לשנים 2023 ו-2024 ב-24 במאי 2023, אישרה הכנסת תקציב בגובה 513.7 מיליארד ש"ח לשנת 2024.

בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" ומצב החירום במדינה, עלה הצורך בהגדלת ההוצאות הממשלתיות, ולכן, בתאריך 15 בינואר 2024, אישרה הממשלה את תקציב המדינה החדש לשנת 2024. לפי ההצעה, תקציב המדינה המעודכן עומד על כ-582 מיליארד ש"ח ומשקף גידול של כ-70 מיליארד ש"ח במסגרת ההוצאה.

התקציב המעודכן כולל תוספת משמעותית לתקציב הביטחון הניתנת עבור מימון הוצאות הלחימה והתעצמות הצבא, תוכנית "מגויסים למילואים" בהיקף של 9 מיליארד ש"ח, מיגון ישובים ומרכיבי ביטחון ליישובים. בנוסף, יוקצה תקציב עבור תמיכה נרחבת במערך בריאות הנפש, תקצוב מנהלת "תקומה" לשיקום העוטף, פינוי ישובים ותמיכה בהאצת ענפי ההייטק והנדל"ן.

עדכון התקציב מעגן גירעון חזוי של כ-6.6% תוצר לשנת 2024, וכולל התאמות בסך של כ-20 מיליארד ש"ח בשנים 2024-2025. כדי לשמור על מדיניות פיסקלית אחראית נוכח הוצאות הלחימה הגבוהות, **תקציב משרדי הממשלה הופחת וקוצץ רוחבית ב-5%** כדי לתמוך בצעדים המאזנים. קיצוץ נרחב אף יותר, של עד 15% מתקציבן, יחול על תוכניות החומש הממשלתיות שמרביתן ייעודיות לצמצום פערים בחברה הערבית בישראל.

בנוסף, אישרה הממשלה **מספר צעדים להגדלת הכנסות המדינה:** הטלת צמצום השימוש במזומן, מיסוי רווחי הבנקים, תמריצים לצמצום נסועה והגברת השימוש בתחבורה ציבורית, וכן והפחתת יום הבראה לעובדים שכירים במסגרת הסכם עם ההסתדרות.

בשלב זה, עוברת הצעת חוק התקציב לאישור הכנסת. בשבועות הקרובים יערכו דיונים בוועדות הכנסת לטובת הכנת הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית ואישורה במליאה. על פי החוק, **על הממשלה לעביר את חוק התקציב בקריאה שלישית בכנסת עד ליום ה-19 בפברואר. במידה שלא יאושר התקציב עד מועד זה, יבוצע אוטומטית קיצוץ רוחבי של 68 מיליארד ש"ח בתקציבי כל משרדי הממשלה, ללא אפשרות לערער על כך.**

פירוט השינויים העיקריים בתקציב המדינה לשנת 2024, לפי משרדים:

משרד הביטחון

המשרד יקבל תוספת משמעותית לתקציב הביטחון בגובה 55 מיליארד ש, שתשמש להוצאות הלחימה והתעצמות הצבא. בנוסף, התוספת בתקציב תממן את תכנית "מגויסים למילואים" בהיקף של 9 מיליארד ש.

המשרד לביטחון לאומי

המשרד יקבל תוספת לתקציבו בגובה 2.3 מיליארד ש, שתשמש את מערכי הלחימה של המשטרה בהתמודדות עם אתגרי ביטחון הפנים של אזרחי ישראל. כמו כן, תקציב המשרד לא יקוצץ כחלק מהקיצוץ הרוחבי.

משרד הבריאות

במסגרת הסיכום התקציבי לשנת 2024, נקבעה תוכנית לאומית למתן מענה בתחומים הדורשים מענה מידי ודחוף בעקבות המלחמה: בריאות הנפש, השיקום, המיגון והסייבר והמכון לרפואה משפטית.

תוכנית בתחום בריאות הנפש: התוכנית מגדילה את התקציבים המופנים לתחום בריאות הנפש ומהווה נקודת מפנה בסדר העדיפויות הלאומי. התוספת, בסך כולל של כ-1.4 מיליארד ש, תינתן לבסיס תקציב משרד הבריאות על פני השנתיים הקרובות. התוכנית מתמקדת במניעה וקידום בריאות נפשית בקהילה לטובת קיצור תורים לטיפול בקהילה והרחבת רצף המענים על ידי טיפולי יום, טיפולים אינטנסיביים, חלופות אשפוז, הכשרות רוחביות בכלל מערכת הבריאות וכן שיפור השירות והתשתיות במערך האשפוז והרחבת המרפאות. התוכנית כוללת: **תקצוב קופות החולים** על מנת שיוכפלו מספר הטיפולים, **שיפור השירות והתשתיות** במערך האשפוז הפסיכיאטרי, **מענקים לפסיכולוגים במערכת הציבורית, תוספת תקנים ומתמחים בבתי החולים**, פיילוט שירותי בריאות נפש ו**קידום חלופות אשפוז**, המשך **תקצוב מרכזי חוסן בנגב המערבי, הטמעת טכנולוגיות חדשות** בתחום בריאות הנפש, **מיסוד תפקיד מגיש עזרה נפשית ושיפור תעריפים** במערך שיקום נכי הנפש בקהילה.

משרד הבריאות (המשך)

תוכנית בתחום השיקום: במסגרת המלחמה נוצר צורך במתן מענה שיקומי למאות חיילים ואזרחים שנפצעו ונזקקים לשיקום וזאת מבלי לפגוע במטופלי השגרה. במסגרת תקציב 2024 תצא לפועל תוכנית להרחבת היצע שירותי השיקום בישראל בעלות של מעל 200 מיליון ש. התוכנית כוללת הרחבת היצע מיטות האשפוז, הקמת מרכזי שיקום יום בקהילה בפריסה ארצית, ותוכנית להגדלת היצע כוח האדם במקצועות הבריאות וברפואת השיקום.

תוכנית לחיזוק תשתיות קריטיות: תוכנית חדשה למיגון והערכות למתקפות סייבר בהיקף של 200 מיליון ש. הקצאה של 150 מיליון ש למיגון מרחבים קריטיים שאינם עומדים בדרישות המיגון כיום: מלר"דים (חדרי מיון), פגיות ומחלקות לאשפוז חירום. תוספת של 50 מיליון ש על פני שנתיים לטובת שיפור ההיערכות לאירועי סייבר.

חיזוק הרפואה המשפטית: נקבעה ותוקצבה תוכנית להעברת המכון הלאומי לרפואה משפטית לבית חולים אסף הרופא, ולקביעת תוכנית לחיזוק כוח האדם הרפואי במכון.

התפתחות הילד: אושרה תוספת תקציבית להגדלת היקף המגעים לתחום התפתחות הילד וצעדים לעידוד הטיפוליים במסגרת ציבורית בהיקף של 35 מיליון ש.

משרד הרווחה והביטחון החברתי

המשרד יקבל תוספת של מעל למיליארד ש בתקציב 2024. **מינהל שירותים חברתיים ואישיים** יזכה לתוספת של 125 מיליון ש לשיקום קהילות שנפגעו במלחמה, לחיזוק המענים לאלימות במשפחה, לטיפול בנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, חוסן קהילתי והגדלת התמיכה במשפחות בעוני.

מינהל של"ם (שיקום, ליווי ומניעה) יקבל תוספת של 30 מיליון ש לטיפול בצעירים ונוער בסיכון ובהתמכרויות.

התוכנית הבין-משרדית לטיפול בילדים ובבני נוער בסיכון בהובלת משרד הרווחה תקבל תוספת של 10 מיליון ש נוספים.

מינהל אזרחים ותיקים יקבל תוספת של 45 מיליון ש להגדלה והרחבה של שירותי קהילה לאזרחים ותיקים למניעת בדידות ודחיקת גיל התלות.

משרד הפנים

המשרד יקבל תוספת של כמיליארד ₪ בתקציבים לרשויות המקומיות, מתוכם הקצאות של מאות מיליונים לחירום. סכום זה יוקצה ברובו לחיזוק השלטון המקומי תוך מיקוד בהיבטי החירום הנובעים ממצב המלחמה ושמירה על הרציפות התפקודית של הרשויות. התוספת התקציבית כוללת 200 מיליון ₪ לטובת סיוע לכלל הרשויות המקומיות, 150 מיליון ₪ לטובת שיפוי ארנונה למפונים, 110 מיליון ₪ לטובת הרשויות בצפון אשר תושביהן פונו עקב המצב הביטחוני, ו-100 מיליון ₪ עבור רשויות אשר קלטו את המפונים מאזורי הלחימה. בנוסף, הועברו למשרד 100 מיליון ₪ לתקצוב רשויות ייעודיות ועוד מעל 50 מיליון ₪ לפעילות ופרויקטים בתחום החירום.

משרד הכלכלה והתעשייה

תקציב המשרד לשנת 2024 צפוי לעמוד על כמיליארד ₪. כמו כן, תקציב המשרד יקוצץ בכ-10% מתקציבו בעקבות המלחמה.

המשרד שם בראש סדר העדיפויות לשנה הקרובה את הנושאים הבאים:

- סיוע בשיקום המפעלים בעוטף עזה ובצפון.
- סיוע לעסקים קטנים ובינוניים וכן לעצמאיים ולמשרתי מילואים בעלי עסקים במגוון כלים ובאמצעות שיתופי פעולה עם רשויות מקומיות וגופים נוספים.
- מענקים להקמת ולהרחבת מפעלים בפריפריה ולהעסקת עובדי הייטק במשרות בשכר גבוה, ועידוד ייצור מתקדם.
- השלמת רפורמת היבוא "מה שטוב לאירופה טוב לישראל".
- הרחבת פעילות המכון לייצור מתקדם המסייע למפעלי תעשייה בהטמעת חדשנות ואוטומציה בתהליכי הייצור.
- פיתוח והרחבת אזורי תעשייה באזורי פיתוח א' בפריפריה ושיווק קרקעות בסבסוד מדינה להקמת מפעלי תעשייה באזורים אלה.
- הכשרות עובדים על פי מודל מעסיקים - המעסיק מכשיר את העובד ומתחייב להעסקתו ומקבל סיוע מהמדינה בעלות ההכשרה ו/או שכרו של העובד.
- תהליכי המעבר לשירותים דיגיטליים של משרדי הממשלה באמצעות "מערך הדיגיטל הלאומי".

משרד החינוך

במסגרת השינויים בתקציב לשנת 2024, משרד החינוך יקבל תוספת של 280 מיליון ש"ח למימון חינוך לתלמידים המפונים - 180 מיליון ש"ח לילדי הצפון ו-100 מיליון ש"ח לילדי הדרום. בנוסף, כחלק מהקיצוץ הרוחבי - תקציב המשרד יקוצץ ב-300 מיליון ש"ח.

המשרד להגנת הסביבה

לתקציב המשרד לשנת 2024 יתווספו 165 מיליון ש"ח למיזמים מיוחדים. מבין המיזמים: שיקום שטחים פתוחים בעקבות מלחמת חרבות ברזל, מיזם "ערים שקטות" לאכיפת דיגטלית של רעש באמצעות מצלמות, וחיזוק מחקרים ופעולות של המדענית הראשית. המשרד יוביל עבודה ממשלתית ליצירת היטל הזרמה לנחלים, בדומה להיטל הזרמה לים, וכן להגברת האכיפה ולהקמת קרן לצמצום זיהום הנחלים ולשיקומם. לאחר השלמת קביעת מס הפחמן ומס הנסועה, יתוקצב המשרד ב-140 מיליון ש"ח נוספים למיזמים בתחום תחבורה נקייה, הפחתת גזי חממה והיערכות לשינוי אקלים.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

תקציב המשרד לשנת 2024 יקוצץ ב-280 מיליון ש"ח (ולא ב-860 ש"ח, כפי שתוכנן). במסגרת הסכם התקציב, יוקצו 270 מיליון ש"ח לתמיכה בחקלאים. בנוסף, סוכם כי גופי הרגולציה שהיו אמורים לעבור למשרד הכלכלה (כולל השירותים הווטרינריים והשירותים להגנת הצומח) יישארו במשרד החקלאות. סגירת סניפי המחוזות של משרד החקלאות תבוטל, כמו גם הקיצוץ ביחידה המרכזית לאכיפה וחקירות במשרד (יחידת הפיצו"ח) הפועלת לפיקוח על מעבר תוצרת חקלאית מהרשות הפלסטינית למדינת ישראל ומניעת העברת תוצרת חקלאית אסורה. עוד סוכם כי משרד החקלאות בשיתוף משרד האוצר יבחנו שוב את סוגיית התמיכה בחקלאים שנפגעו משתי הפחתות המכס על תוצרת חקלאית ויביאו למתכונת תמיכות כספיות ישירות בחקלאים שנפגעו. משרד החקלאות ומשרד האוצר ייזמו מהלך רב-שנתי בהובלת רשות המים, במסגרתו מדיניות הקצאת המים לחקלאות תהיה נדיבה יותר מזו הקיימת כיום.

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

תקציב המשרד לשנת 2024 יקוצץ ב-5 מיליארד ש. למרות הקיצוץ, רפורמת "צדק תחבורתי" (הכוללת הקמת רשת מסילות רכבת לנוסעים ומטענים, באורך של כ-300 ק"מ, מקריית שמונה ועד אילת) תמומש בשנת 2024, לצד סלי בטיחות, תקציב ייעודי לשדרוג ותיקון של כבישים אדומים, תקציב לשיקום תשתיות התחבורה בעוטף עזה, המשך תקצוב פרויקטים רכבתיים ובתוכם פרויקט "מחברים את ישראל" ושורת פרויקטים תחבורתיים בערי הפריפריה.

משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות

בהמשך להתפטרותו של עמיחי שקלי מתפקידו כשר לשוויון חברתי וסגירת המשרד לצורך חיסכון בכספי הקואליציה והעברתם לצורכי המלחמה, משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות (בו ממשיך לכהן שקלי כשר) יקבל את האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית (במקום המשרד לשוויון חברתי בו פעל עד כה).

המשרד לשוויון חברתי

בהמשך להתפטרותו של עמיחי שקלי, מונתה מאי גולן לשרה לשוויון חברתי. לפעילות המשרד יצורף אגף בכיר אזרחים ותיקים (ויעזוב את משרד נגב, גליל וחוסן לאומי). המשרד לקידום מעמד האישה ייסגר, ופעילותו תעבור יחד עם גולן למשרד לשוויון חברתי.